

तेषु लोके भोग्यस्याक्षयत्वं न युज्यते कर्मभूमौ साधितस्य तस्य क्षयावश्यं भावान् भोगभूमौ चानुष्ठानाभावादिति सिद्धं श्रीधरस्वामिभिरुदाहृतयोः श्रुतिद्वयाभ्यामुक्तं जीवन्मुक्ताभिप्रायेणाप्युपपन्नं
तिनाप्राकृतलोककल्पनं युक्तमिति उपसंहरति एवेति उक्तेरिति शेषः ॥ ४७ ॥

विद्योपेतं आन्वीक्षिक्या विद्यया सहितं धनं ऋचः सामानियजूंषि साहि श्रीरमृतासतामिति श्रुतेः श्रीशब्दितावेदविद्याधनं तां सोपपत्तिकां संपाद्य श्रवणमननेकत्वेति भावः कर्मणा गुरुपसदनादिनायत्नेन सर्ववेदाः
नित्यकर्मणि एकांतदर्शना विज्ञेया इत्यर्थः ॥ ४८ ॥ एते विद्यदायाः यस्मिन् अधिष्ठाने जायंते लीयंते च तं वेदार्थं वेदप्रतिपाद्यं वेद्यं आत्मानं येन जानंति ते यतश्च्युता भवंति तन्नित्यमिति पूर्वानुषंगः ॥ ४९ ॥ ५० ॥ वि
ष्टां विष्टासमं मंडपश्येत्तनुधृतमंडवाशुद्धं ॥ ५१ ॥ अवेद्यं प्रकृतिः वेद्यं ब्रह्म यो वेदविन्नविदति न लभते नापरोक्षीकरोति ॥ ५२ ॥ यथा येन दर्शनेन ॥ ५३ ॥ त्रयीं कर्मकांडोक्तं धर्मक्षयं क्षयवंतं परित्यज्य अक्ष
यं धर्मयोगं ॥ ५४ ॥ पश्यते दृश्यते कर्मणितङ् आत्मेति शेषः शुद्धस्त्वं पदार्थो यदा प्रत्यहं दृश्यते तदा वाक्यजज्ञानेन केवलीभूतस्य क्ता विद्यः षड्विंशतस्य दार्थं ॥ ५५ ॥ तत्त्वमसीति वाक्यार्थमेवाह शाश्वत ईश्वरः
पंचविंशको जीवः तस्य तेन मूढेन द्वावनुदृश्येतां अत्रापि कर्मणितङ् संभावनायां लोट् पृथगिव संभाव्येते इत्यर्थः तमिति विधेयापेक्षया एकत्वं तावु भावपि एकमभिन्नं वस्त्विति साधवो वेदांतनिष्ठाः सांख्याः पश्यंति
विद्योपेतं धनं कृत्वा कर्मणानित्यकर्मणि ॥ एकांतदर्शना वेदाः सर्वे विश्वावसोऽस्मृताः ॥ ४८ ॥ जायंते च म्रियंते च यस्मिन्नेते यतश्च्युताः ॥ वेदार्थं येन जानंति वे
द्यं गंधर्वसत्तम ॥ ४९ ॥ सांगोपांगानपि यदियं श्वेदानधीयते ॥ वेदवेद्यं न जानीते वेदभारवहो हि सः ॥ ५० ॥ यो घृतार्थी खरीक्षी रंमथे द्रं धर्वसत्तम ॥ विष्टांतत्रा
नुपश्येत्तनुधृतं च वै घृतं ॥ ५१ ॥ तथा वेद्यमवेद्यं च वेदविद्यो न विदति ॥ स केवलं मूढमतिज्ञानभारवहः स्मृतः ॥ ५२ ॥ द्रष्टव्यौ नित्यमेवैतौ तत्परेणांतरात्मना ॥
यथास्य जन्मनिधनेन भवेतां पुनः पुनः ॥ ५३ ॥ अजसं जन्मनिधनं चिंतयित्वा त्रयीमिमां ॥ परित्यज्य क्षयमिह अक्षयं धर्ममास्थितः ॥ ५४ ॥ यदानुपश्यते त्यंत
महन्यहनि काश्यप ॥ तदा स केवलीभूतः षड्विंशमनुपश्यति ॥ ५५ ॥ अन्यश्च शाश्वतो व्यक्तस्तथान्यः पंचविंशकः ॥ तस्य द्वावनुपश्येतां तमेकमिति साधवः ॥
॥ ५६ ॥ तेनैतं नाभि नंदंति पंचविंशकमच्युतं ॥ जन्ममृत्युभयाद्योगाः सांख्याश्च परमैषिणः ॥ ५७ ॥ विश्वावसुरुवाच पंचविंशं यदेतत्ते प्रोक्तं ब्राह्मणस
त्तम ॥ तथा तन्न तथा चेति तद्ब्रवान्वक्तुमर्हति ॥ ५८ ॥ जैगीषव्यस्यासितस्य देवलस्य मया श्रुतं ॥ पराशरस्य विप्रर्षेर्वाषगण्यस्य धीमतः ॥ ५९ ॥ भृगोः पंचशि
खस्यास्य कपिलस्य शुकस्य च ॥ गौतमस्याष्टिषेणस्य गर्गस्य च महात्मनः ॥ ६० ॥ नारदस्यासुरेश्वैव पुलस्त्यस्य च धीमतः ॥ सनत्कुमारस्य ततः शुकस्य च महा
त्मनः ॥ ६१ ॥ कश्यपस्य पितुश्चैव पूर्वमेव मया श्रुतं ॥ तदनंतरं च रुद्रस्य विश्वरूपस्य धीमतः ॥ ६२ ॥
॥ ५६ ॥ तदिति ते सांख्या योगाश्च एतज्जीवेशाभेददर्शनं नाभि नंदंतीति नापित्वभि नंदंत्येव तत्र सांख्याः स्पष्टमेवाभेदमाहुः योगा अपि मोक्षे पंचविंशं सर्वकेशशून्यं निर्विशेषचिन्मात्रमुपगच्छंतस्तादृशं चेश्वरं म
न्वानास्तयोश्च निर्विशेषयोर्विशेषकृतस्य भेदस्यायोगात्फलतोऽभेदमेवेच्छंतीति भावः भयोद्वेगा इति पाठे भयादुद्वेगो येषां ते तथा अस्मिन्पक्षे सांख्यमते एवायमभेद इत्यर्थः ॥ ५७ ॥ पंचविंशं पंचविंशस्य तत्त्वं यत् अ
च्युतत्वं त्वया उक्तं तत्तथा उत न तथा अयं भावः यदि जीवत्वं सत्यं तर्हि तस्य ईश्वरत्वं दुर्वचं न ह्यागमोपि घटं पटं यितुमीष्टेऽतस्तत्त्वमसीत्यभेदो गौणः स्यात् यद्यसत्यं तदा ब्रह्मकांडस्याप्रामाण्यं बंधमोक्षाद्यव्यवस्था चे

॥ ५९ ॥ ६० ॥ ६१ ॥ ६२ ॥

॥ ५९ ॥ ६० ॥ ६१ ॥ ६२ ॥

॥ ५९ ॥ ६० ॥ ६१ ॥ ६२ ॥

॥ ५९ ॥ ६० ॥ ६१ ॥ ६२ ॥